

A Borsos Miklós illusztrációival díszített kötet, megvalósult újdonság híján, inkább csak lehetőségeket rejt magában. (*Magvető, 1971.*)

O. S.

UTUNK ÉVKÖNYV '72

A régiiek, ha olvasni akartak, vagy az élet ügyes-bajos dolgaiban tanácsra, eligazításra volt szükségük; patikaszer kellett vagy a csillagok állása, csupán kivették tékájukból a sokszor egyetlen könyvüket, a naptárt, a kalendáriumot, s máris választ kaptak kérdéseikre.

Később a naptárak szórakoztató jellege erősödött, majd megjelent az *évkönyv*, a naptár irodalmibb leszármazottja. S mivel a világban eligazodni vágyó ember „bár szinte elborítva már a reánk zúduló ismeretanyagtól, adattól, értesüléstől s mégis mind mohóbb ráfordulással, mind érzékenyebben a magunk s a világ dolgaira” akar még többet tudni. Ezt a tudásvágyat használja fel az *Utunk* szerkesztősege, hogy felújítson egy nemes hagyományt, az immár öt éve minden esztendőben megjelenő évkönyvével.

Az idei évkönyvük azonban — tekintve a szokásos képpel-verssel illusztrált naptárrésztől — rendhagyó, lemond az elődeire jellemző látványos sokműfajúságról, egyetlen célnak rendelvén alá az egész kötetet: a szellemi élet eredményeiről, törekvéseiről adni számot. S tegyük mindjárt hozzá, kevés mű valósította meg jobban a kitűzött célt.

Kilencven szerzőtől olvashatunk itt riportot, visszaemlékezést, aprócska esszét vagy éppen minitanulmányt, s a kilencvenféle hang biztosítja a színt, a változatosságot, noha a téma közös: a kulturális élet, a szellemi javak. Ebből adódik aztán — no meg a címek kezdőbetűje szerinti sorrendből —, hogy egymás mellett olvashatunk Be-

nedek apóról s az atomfizikáról, művészetekről és sportról.

A témát a maga sokrétűségében járják körül: szó esik szinte minden művészeti ágról, több művésztelep életébe, alkotói műhelyekbe pillanthat be az olvasó. Megtudjuk, milyen klaszszikusokat játszanak a kolozsvári és a „vidéki” színházak, hogy megindult a TV magyar nyelvű adása; milyen pályát futott be eddig Széles Anna, hol épültek skanzenek, miben különbözik a két Szervátiusz művésze; az utóbbi évek sikeresebb könyveinek felsorolását kapjuk, „folklórgyűjtő diákokcskák”-ról s diáklapokról (!), és ki győzné felsorolni, mi mindenről esik még szó.

Valóban képes krónika — a múlt emlékeinek, a jelen tevékenységének, és a jövőre vonatkozó terveknek képei tárulnak eléink Balogh Edgár, Szemlér Ferenc, Kós Károly, Jancsó Elemér, Szabó T. Attila — hogy csak a legismertebb neveket említsem — és a fiatalabb írók-kritikusok-irodalomtörténészek tolla nyomán. Fura ellentmondás, hogy a képes krónikában éppen a — különben nagyon érdekes — fényképek minősége rossz.

Síró Heráklitus és mosolygó Demokritus váltogatja mégis egymást az olvasáskor. Heráklitusként arra gondolva, hogy az évkönyvekhez szokott olvasó az érdeklődési körétől igencsak távol eső témák miatt aligha fogja az *Évkönyv '72*-t kezébe venni, nem találja szórakoztatónak, s valljuk meg, kicsit hiányoznak is a szorosabb értelemben vett szépirodalmi műfajok; s Demokritusként azt látva, hogy az *Évkönyv '72* segítségével felfedezhetjük s birtokba vehetjük azt a számos szellemi értéket, amiről eddig nem is tudtunk, s nagyszerű körképet kapunk a romániai magyar szellemi élet aktuális problémáiról, gondjairól, örömeiről.

Szívesen olvasnánk a jövőben az *Utunk* évkönyve mellett a *Híd* vagy más nemzetiségi lapok hasonló mellékletét is.

JANKOVICS JÓZSEF